PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

Dlužno za to míti, že nejpozději 4. listopadu 1918 jakožto působnosti zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 9 sb. z. a nař. předpis § 544 obč. z. a § 208 a) až c) voj. r. zák. pozbyl ve státním území čsl. republiky působnosti.

K pozůstalosti Hedviky W., dne 3. března 1919 zemřelé, přihlásil opatrovník ad actum, ustanovený pro nezvěstného syna jejího, tohoto jako dědice k pozůstalosti. První soud usnesením, opatrovníkem v odpor vzatým, vyslovil, že tento syn zůstavitelky jako dědický účastník dotyčné pozůstalosti v úvahu nepřichází, poněvadž rozsudkem posádkového soudu v Linci ze dne 19. června 1912 byl odsouzen pro deserci a zločin podvodu a ohledně něho tudíž platí ustanovení § 208. al. c) voj. trest. z. pokud se týče § 544. ob. obč. zák.

Soud rekursní pro neúplnost řízení toto usnesení zrušil a nařídil doplnění v různých směrech.

Nejvyšší soud dovolací stížnosti nevyhověl. Odůvodnění. Ve věci samé nutno především řešiti otázku, zda ustanovení § 544. obč. zák. a související s ním ustanovení § 208. c. voj. trestního zákona platilo v tuzemsku v čase dědického nápadu jakožto čase rozhodném pro otázku dědické způsobilosti (§ 545. obč. z.). — V tomto čase, to jest 3. dubna 1919, kdy zůstavitelka zemřela, řečené ustanovení v oblasti státního území česl. republiky více neplatilo. Dle čl. 2. zák. ze dne 28. října 1918 č. 11 Sb. z. a nař. zůstaly ovšem prozatím v platnosti veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení. Tato zásada působí však se samozřejmým omezením, že posavadní zákonné předpisy trvají na dále potud, pokud jsou srovnatelny s nově utvořenými státoprávními poměry. Tyto poměry pak nedovolují, by řečeným ustanovením přiznala se na dále působnost v území československé republiky. Ustanovení § 208. lit. c) voj. trest. zák. pochází z doby před prosincovou ústavou bývalého rakousko-uherského mocnářství a zůstalo po dualistické ústavě tohoto mocnářství postupem času omezeno pouze na příslušníky společného vojska a válečného loďstva. Tento zůstatek nemodernosti děkoval svou existenci okolnosti, že zákonná úprava právních poměrů společného vojska a válečného loďstva vyhrazena byla dle § 1. základního zákona stát. ze dne 21. prosince 1867 č. 146 ř. z. (§ 1. b) jako společná záležitost obou polovin bývalého rak.-uher. mocnářství a obecně známá řevnivost obou těchto polovin dovedla umrtviti snahy po zmodernisování vojenského trestního práva, pokud jednalo se

právě o příslušníky bývalého společného vojska a válečného loďstva. Pokud tímto poutem nebylo spjato, dalo zákonodárství obou polovin bývalého rak.-uher. mocnářství slechu hlasům, volajícím po nápravě v ten rozum, by zrušeny byly posavadní předpisy, vedle nichž jakožto následek odsouzení pro jisté trestní činy nastávalo omezení soukromoprávní způsobilosti k právům a právním činům. Uherský tr. zák. o zločinech a přečinech (čl. V. zák. z r. 1878) nezná řečeného následku trestního odsouzení, tr. novela ze dne 15. listopadu 1867 č. 131 ř. z. odstranila jako následek trestního odsouzení ztrátu, pokud se týče omezení občanské způsobilosti odsouzencovy k činům. O ustanovení § 544. obč. z. a souvisícím s ním § 208. lit. a), b), c), voj. tr. zák. novela se nezmiňuje a to proto, že toho času nebylo osob vojenských, jež nepatřily by k společnému vojsku nebo námořnictvu, totiž které by patřily do svazku zeměbrany neb domobrany, a zákonodárství ohledně prvřečených osob dle říjnového diplomu z roku 1860, pokud se týče únorové ústavy z roku 1861 říšské radě nepříslušelo. Jakmile však přikročilo se roku 1868 v Uhrách a roku 1869 v bývalých královstvích a zemích na říšské radě zastoupených ku pronikavější organisaci zeměbrany, při čemž zákonodárství obou polovin bývalého rak.-uherského mocnářství bylo samostatným, použilo obojí zákonodárství své volnosti zejména k tomu, by ve směru naznačeném zmodernisován byl vojenský trestní zákon i pro příslušníky zeměbrany.

Tak oběžníkem ministerstva zemské obrany ze dne 23. června 1871 pres. č. 261 (věstník min. zemské obrany č. 16) publikována jako závazná i pro zeměbranu trestní novela z r. 1867. Další závažný krok učiněn pak zákonem ze dne 2. dubna 1885 č. 93 ř. z. o výkonu soudní pravomoci nad zeměbranou.

Dle § 1. odst. 2 tohoto zákona neplatila pro zeměbranu ustanovení vojenských trestních zákonů, pojící k trestnímu odsouzení omezení občanské způsobilosti k právům a právním činům. Tento právní stav nedoznal změny branným zákonem ze dne 5. července 1912 č. 128 ř. z. a potrval až do státního převratu. Podobně bylo tomu u příslušníků uherské zeměbrany. Také příslušníci domobrany, pokud podrobeni byli zeměbranecké trestní pravomoci soudní, ušetřeni byli řečeného následku trestního odsouzení (§ 7. voj. trest. řád. pro zeměbranu a uher. zeměbranu). Totéž platilo dle zák. ze dne 25. prosince 1894 č. 1 ř. z. na rok 1895 (§ 10.) i pro četnictvo. Ba i pro bosensko-hercegovská vojska přijato bylo rozhodnutím bývalého rakouského císaře ze dne 27. září 1882 (oběžník říšského ministerstva války ze dne 16. října

1882 od. 4. č. 2310, norm. věst. kus 39 č. 113) totéž ustanovení, jaké pojato do § 1. odst. 2. cit. zák. z r. 1885. Byl tedy v čase státního převratu právní stav ten, že omezení občanské způsobilosti k právům a právním činům jakožto následek trestního odsouzení trval při ztrnulosti bývalého společného zákonodárství pouze pro ty příslušníky branné moci, kteří odsouzeni byli soudem společného vojska. Poněvadž pak pro brannou moc čsl. republiky odstraněn byl rozdíl mezi stálým vojskem a zeměbranou, jsa překonán jednotností této branné moci, a poněvadž § 2. zák. ze dne 2. listopadu 1918 č. 9 sb. z. a nř. výslovně ustanovil, že rozdíl mezi orgány společného vojska a zeměbrany, k trestnímu stíhání povolanými, přestává, nutno za to míti, že nejpozději dnem 4. listopadu 1918 jako dnem působnosti posléz řečeného zákona předpis § 544 obč. z. a § 208. a) až c) voj. trest. zák. pozbyl ve státním území čsl. republiky působnosti, ježto rozdílu mezi společným vojskem a zeměbranou více není a bylo by protismyslným, by zaostalost dualistické soustavy bývalého rak.-uher. mocnářství byla nyní dokonce rozšířena na celou brannou moc čsl. republiky, tedy i na ty její příslušníky, pro něž by dříve jakožto příslušníky zeměbrany byla neplatila, jsouc odstraněna zákonodárstvím i té i oné poloviny, pokud právě měla ruku volnou. — Vychází-li se z vylíčeného právního názoru není ovšem zůstavitelčin syn z účasti vyloučen.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. července 1920 čj. R I 435/20-1. *Schin.*

Právo žalobní z důvodu rozluky dle § 13. lit. e) pomine odpuštěním dle § 14. lit. c), uplyne-li delší doba. Zhýralý život se vztahuje jen na přítomnost (slova „vede-li"). Manželství lze rozloučiti též pouze pro hluboký rozvrat.

Manželka žaluje nezvěstného manžela o rozluku; jako důvody uvádí zlé nakládání (lit. e), zhýralý život (lit. f), rozvrat manželský (lit. h) a konečně nepřekonatelný odpor (lit. i). Manželství bylo uzavřeno v roku 1883 a manžel opustil svou manželku v roku 1888; manželka ani nežádala ani nežalovala o rozvod a teprve zákona o rozluce použila k úplné rozluce.

První stolice vyhověla žalobě a prohlásila manželství to za rozloučení z viny manželovy z důvodů všech v žalobě uvede-